

Motion till riksdagen 2009/10:So438

av **Hillevi Engström (m)**

Åtgärder för organdonatorer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka antalet organdonatorer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att opinionsbildningen bör öka för att förmå fler att ta ställning för organdonation.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personal inom hälso- och sjukvården får till uppgift att vid patientkontakter informera och lämna material om möjligheten att anmäla sig som donator och hur viktig en sådan insats verkligen är.

Motivering

Ett uppmärksammat problem i Sverige och i vår omvärld är bristen på organ för transplantationer. Ett stort antal personer står i kö för olika slags operationer. Tillgången på organ är alltför liten, vilket även leder till en illegal organhandel i andra delar av världen.

En del gör gällande att det förekommit att även svenska medborgare cyniskt utnyttjar fattiga människors skriande behov av pengar och desperata försök att genom organförsäljning få pengar. Den utvecklingen är oroväckande och skrämmande. Illegal handel med mänskliga organ är en verksamhet som med kraft behöver bekämpas.

Jag anser att samhället måste göra mer för att förmå människor att ta ställning för organdonation efter sin död. De flesta skulle gärna själva vilja få livet tillbaka genom en organdonation och bör därför sannolikt egentligen själva ställa sig positiva till att ge ett eller flera organ efter sin död. I dag görs ca 300 njurtransplantationer per år i Sverige. Totalt har drygt 2 000 njurtransplantationer från levande donatorer gjorts sedan 1960-talet. Motsvarande antal trans-

Fel! Okänt namn på

plantationer från avlidna är drygt 7 000. Men fortfarande dör människor i operationsköerna eller tvingas till mångårig tidskrävande dialysbehandling.

Även i levande livet kan vi göra betydligt mycket mer för våra sjuka med-sysstrar och bröder. Att donera blod och benmärg måste bli något mer naturligt. Det är orimligt att vi tvingas importera blodprodukter i stor omfattning. Ett opinionsbildande arbete bör ske för att förmå flertalet medborgare att dels ställa sig positiva till organdonation, dels själva bli blod- och plasmagivare.

Men de verkliga hjältarna är de som i levande livet beslutar sig för att donera organ – ofta i form av en njure till en sjuk familjemedlem eller en bit av levern – organ som inte nybildas och där operationen i sig är både farlig och smärtsam.

Även om donatorer får ersättning mot kvitto för kostnader, får de aldrig samhällets erkännande för den hjälteinsats de gjort. De blir kompenserade, men inte mer. I stället bör samhället uppmärksamma dessa människor på något sätt som inte är strikt ekonomiskt. De skulle kunna erbjudas någon form av en officiell utmärkelse eller kompensation – som en vistelse på spa-anläggning för rekreation, en utlandsresa, frikort inom vården för resten av livet eller i någon annan form. Exemplet är många och bör bestämmas av dem som hanterar frågorna i praktiken. En positiv uppmärksamhet från samhällets sida kan även leda till att fler människor väljer att ta ställning för donation både i livet och efter sin död.

Det är svårt att värdera i pengar vad en njure är värd, men uppskattningar visar att uteblivna dialyskostnader för en njursjuk person är flera miljoner kronor. Vad är då mer naturligt än att uppmärksamma de vardagshjältar som trots smärta, oro och långa sjukskrivningar gör en insats för sin medmänniska? En organdonator bör således utöver att få alla kostnader ersatta även få samhällets bevis och uppskattning för sin insats.

Det behövs ett enkelt och tydligt sätt för medborgare att uttrycka sin inställning till att donera organ. Detta skulle kunna ske vid den årliga självdeklarationen genom att den berörda personen kan markera sin vilja eller ovilja genom att kryssa i lämplig ruta på formuläret. Personal inom hälso- och sjukvården skulle också kunna få till uppgift att vid möten med patienter lämna informationsmaterial och anmälningsblankett för organdonation. Många är de som egentligen ställer sig positiva till organdonation men bara inte tagit steget att göra en aktiv handling.

Stockholm den 2 oktober 2009

Hillevi Engström (m)